

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Навчально-науковий інститут бізнесу і менеджменту

Кафедра організації виробництва, бізнесу та менеджменту

КУРГАН ВІКТОРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 338.33:33

**Реферат
кваліфікаційної (магістерської) роботи**

**УДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ
ВИРОБНИЦТВА В ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА**

*спеціальності 073 «Менеджмент»
(освітньо-професійна програма «Менеджмент і адміністрування»)*

Харків – 2019

Кваліфікаційна (магістерська) робота є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

кандидат економічних наук,
доцент,

Заїка Світлана

Олександрівна,

Харківський національний
технічний університет

сільського господарства імені
Петра Василенка,

доцент кафедри організації
виробництва, бізнесу та
менеджменту.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Актуальність теми. Підвищення економічної ефективності в галузі рослинництва передбачає збільшення виробництва і підвищення якості продукції при одночасному зменшенні затрат праці та матеріальних засобів на одиницю продукції. Подальша інтенсифікація виробництва та передумови її впровадження на підприємстві потребують теоретичного та практичного опрацювання.

Теоретично-прикладне відображення ефективності галузі рослинництва та сільськогосподарського виробництва взагалі знайшло своє місце у працях таких науковців як: Андрійчук В.Г., Афанасьєв М.В, Бойчик І.М, Виборнов В.И., Іванієнко В. В., Іващенко Н.П., Нусінов В. Я, Орлов П. А., Рац. О.М, Саблук П.Т, Сурмин Ю.П., Темченко А. Г., Федулова Л. І., Шпикуляк О.Г. та ін.

Існує багато поглядів щодо визначення категорії ефективність. Ефективність – це вміння спричиняти ефект, результативність процесу, котрі визначаються як відношення ефекту до витрат, які забезпечили цей результат. Економічна ефективність виробництва сільськогосподарської продукції визначає, скільки максимально можна отримати продукції з 1 га землі при найменших витратах праці і коштів на виробництво одиниці продукції. Ефективність виробництва – це один із основних показників функціонування будь-якого підприємства. Пропозиції щодо збільшення виробництва сільськогосподарської продукції та підвищення її ефективності залишається актуальними та потребує подальших досліджень.

Метою досліджень (магістерської) роботи є виявлення шляхів удосконалення ефективності організації

виробництва продукції рослинництва сільськогосподарського підприємства.

Для досягнення мети були сформовані і вирішені наступні **завдання**:

- огляд джерел з питань методичних основ ефективного виробництва продукції рослинництва;
- розгляд теоретичних засад покращення використання та визначення ефективності матеріально-ресурсного забезпечення сільськогосподарського підприємства;
- визначення критеріїв, за якими можливо удосконалити управління ефективністю виробництва продукції рослинництва в сільськогосподарському підприємстві;
- проведення аналізу господарської та зокрема збутової діяльності сільськогосподарського підприємства за останні п'ять років;
- визначення передумов інтенсифікації у галузі рослинництва;
- розробка напрямів підвищення ефективності виробництва продукції рослинництва.

Об'єктом дослідження є удосконалення управління товарною спеціалізацією галузі рослинництва аграрного підприємства.

Предметом дослідження є сучасний стан виробництва продукції рослинництва підприємства та шляхи удосконалення його ефективності.

Методи дослідження включають систему статистико-економічних методів в поєднанні з теоретичними аспектами формування шляхів удосконалення виробництва продукції рослинництва сільськогосподарського підприємства. В процесі дослідження використовувались такі методи: абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення, розробка моделей

схеми формування і розвитку шляхів удосконалення виробництва продукції рослинництва, а також формулювання висновків); графічний (зображення основних показників виробничої та збутової діяльності підприємства); розрахунково-конструктивний (розрахунок показників, що характеризують стан господарсько-збутової діяльності досліджуваного підприємства); статистико-економічний (аналіз розвитку і оцінка ефективності галузі рослинництва); системного та порівняльного аналізу (оцінка основних показників збутової діяльності в галузі рослинництва); та ін. Достовірність отриманих результатів, висновків і пропозицій підтверджується розрахунками, застосуванням значного фактичного матеріалу.

Інформаційною базою досліджень були матеріали Державної служби статистики України, нормативні акти України, спеціальна економічна література, літературні джерела з управління галузевою структурою та маркетинговою політикою підприємства, менеджменту в сільському господарстві, звітні дані сільськогосподарського підприємства за 2014-2018 роки, матеріали науково-практичних конференцій, матеріали періодичних видань, довідково-інформаційні матеріали, результати власних спостережень автора.

Наукова новизна одержаних результатів кваліфікаційної (магістерської) роботи полягає в теоретично-методичному обґрунтуванні та прикладному опрацюванні шляхів удосконалення ефективності організації виробництва продукції рослинництва сільськогосподарського підприємства. А саме:

удосконалено:

- заходи з підвищення ефективності організації виробництва продукції рослинництва підприємства

шляхом економічного обґрунтування інноваційних напрямів підвищення ефективності;
набуло подальшого розвитку:

- теоретичні аспекти формування організаційно-виробничої політики галузі рослинництва в системі управління підприємством;

- підвищення ефективності використання наявних виробничих ресурсів підприємства шляхом застосування обґрунтованих шляхів корекції організації виробництва на підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів

Магістерська робота виконана на матеріалах сільськогосподарського підприємства. Висновки та пропозиції, одержані в процесі дослідження, спрямовані на створення умов інноваційного використання наявних виробничих ресурсів та на прийняття конкретного рішення щодо застосування інтенсифікації у виробництві продукції рослинництва.

Апробація результатів дослідження. Основні положення, найважливіші результати дослідження, висновки та пропозиції автор кваліфікаційної (магістерської) роботи доповів на загальних зборах досліджуваного підприємства. Результати досліджень опубліковані в матеріалах Вісника Студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка (№ 2/18, м. Харків); у матеріалах VIII Міжнародної наукової студентської конференції «Ринкова економіка: сьогодні і завтра» (м. Мінськ, 28 лютого - 1 березня 2019 року).

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна (магістерська) робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Вона

виконана на 110 сторінках комп'ютерного тексту, містить 15 таблиць та 3 рисунки. Список використаних джерел налічує 85 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні засади економічної ефективності виробництва продукції рослинництва на підприємстві» розглянуто: основні методологічні засади покращення використання та визначення ефективності матеріально-ресурсного забезпечення підприємства; методичні основи дослідження ефективності сільськогосподарського виробництва; методика та показники аналізу ефективності виробництва продукції рослинництва.

У другому розділі «Оцінка розвитку та ефективності виробництва продукції рослинництва» розглянуто: організаційно-економічна характеристика підприємства; аналіз виробничого потенціалу господарства; стан та тенденції виробництва продукції рослинництва на підприємстві.

У третьому розділі «Шляхи підвищення економічної ефективності виробництва продукції рослинництва» розглянуто: інтенсифікація сільського господарства як головний шлях ефективності виробництва продукції; проблемні аспекти розвитку економіки сільськогосподарських підприємств; напрями підвищення ефективності виробництва продукції рослинництва на підприємстві.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі визначені критерії, за якими можливо удосконалити ефективність виробництва продукції в галузі рослинництва; проведено аналіз господарської та зокрема збутової діяльності сільськогосподарського підприємства за останні п'ять років; визначено перспективні напрямки розвитку організаційної політики підприємства в галузі рослинництва. За результатами дослідження зроблені наступні висновки теоретичного, методичного та прикладного характеру:

1. Досвід господарювання та світові тенденції свідчать, що перевагу в результатах діяльності мають спеціалізовані підприємства. Спеціалізація, як елемент суспільного поділу праці, забезпечує поруч із кооперацією високу економічну ефективність виробництва сільськогосподарської продукції, вдосконалення матеріально-технічної бази, оптимальні канали реалізації, контроль якості продукції, підвищення її конкурентоспроможності тощо. По своїй суті спеціалізація сільськогосподарського виробництва є диференціацією окремих підгалузей, які зосереджуються на виробництві окремих видів сільськогосподарської продукції.

2. Врахування маркетингових факторів дозволить підприємству оперативного пристосовуватися до змін ринкового середовища та мати стійку конкурентну позицію у довгостроковій перспективі.

3. Організаційний зміст маркетингової складової у формуванні конкурентоспроможності сільськогосподарського підприємства визначається узгодженістю цілей і завдань всіх підрозділів у межах розробленої концепції. Досягти зазначеного можливо за

рахунок дієвої маркетингової політики, ключовим завданням якої є дослідження ринкового середовища, а саме – стану попиту, пропозиції, конкурентів, внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства. Завданнями маркетингу при цьому є формування довгострокових відносин з усіма суб'єктами ринку з метою забезпечення споживчої цінності продукції; розробка інструментарію інтегрованого маркетингу для оцінки ефективності маркетингової програми; побудова маркетингу відносин з підприємствами, що реалізують сировину для виробництва; відповідність вимогам соціально відповідального маркетингу тощо

4. Організаційна політика сільськогосподарського підприємства в галузі рослинництва передбачає цінову, товарну, збутову сфери та комплекс заходів щодо реалізації продукції. Поетапне формування організаційної політики передбачає здійснення аналітичної діагностики сільськогосподарського підприємства та стратегічного передбачення (прогнозування) його розвитку; розробку комплексу організаційних заходів; забезпечення ефективної організації та дієвого управління підприємством.

5. У ході реалізації викладених цілей виробничо-організаційної політики підприємства вирішуються такі завдання: вибір напрямку інноваційних змін; вибір організаційних систем та визначення необхідних фінансових витрат; визначення форм та методів стимулювання збуту та необхідних для цього витрат.

6. Динаміка показників розміру підприємства показує, що в 2018 році у порівнянні з 2014 роком відбувається збільшення валової продукції у поточних цінах на 72%, у порівнянні з 2016 роком відбувається її зменшення на 8%. В 2018 році у порівнянні з попереднім роком, валова продукція галузі рослинництва зменшилась

майже на 14%, а валова продукція галузі тваринництва збільшилась на 14,34%. У 2018 році у порівнянні з 2014 роком загальна земельна площа зменшилась на 17%. Середньорічна чисельність працівників в 2018 році у порівнянні з 2014 роком зросла майже на 20%, а у порівнянні з 2017 роком – на 83%.

7. Показники фінансового стану свідчать, що розрахунок коефіцієнту фінансової незалежності має тенденцію до збільшення, що свідчить про високий ступінь незалежності від залучених коштів. За досліджуваний період коефіцієнт фінансової стабільності значно збільшився, що свідчить про те, що власні кошти перевищують залучені і підприємство відносно незалежне від зовнішніх джерел фінансування.

8. В підприємстві в 2018 році в сільському господарстві зайнято 97 працівників, що майже на 20% та на 83% більше у порівнянні з 2014 роком та 2017 роком відповідно. В 2018 році в галузі рослинництва зайнято 46% працівників сільського господарства, що на 2% менше та на 89% більше у порівнянні з 2014 роком та 2017 роком відповідно, а в галузі тваринництві – 54%, що на 1% більше та на 29% менше у порівнянні з 2014 роком та 2017 роком відповідно.

9. Витрати на оплату праці галузі рослинництва і тваринництва сільськогосподарського підприємства у 2017 році становлять 2009,4 тис. грн. і 2280,5 тис. грн., що на 1087,5 тис. грн. і 1257,2 тис. грн. більше у порівнянні з 2013 роком, а у порівнянні з 2016 роком ці показники збільшилися на 1523,2 тис. грн. і 854,1 тис. грн. відповідно.

10. Аналіз ринків збуту дає підстави зробити висновки, що найбільш рентабельною є реалізація продукції рослинництва (озима пшениця, ярий ячмінь, соняшник, горох, просо) через ринки.

10. Проаналізовані фінансові результати від реалізації продукції галузі рослинництва і вплив факторів на їх зміну у 2018 році. Так, найбільший вплив серед обсягу реалізації, собівартості та ціни має остання.

11. Одним зі шляхів удосконалення управління маркетингом підприємства є створення власного виробництва з переробки основного виду продукції рослинництва.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

1. Курган В. О. Аналіз виробництва насіння соняшнику в Україні / В. О. Курган, Р. Р. Романова // Вісник Студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, м. Харків, № 1/18 – С. 121-123.

2. Заїка С. О. Підвищення економічної ефективності зерновиробництва в Україні / С. О. Заїка, Р. Р. Романова, В. О. Курган // Причорноморські економічні студії. - 2018. - Вип. 25. - С. 39-42.

3. Курган В. О. Ведення фермерського господарства в Україні: загальні аспекти / В. О. Курган // Ринкова економіка: сьогодні і завтра: тези VIII Міжнародної наукової студентської конференції. – Мінськ: БГАДУ, 2019, - С. 142-144 *(російською мовою)*.

АНОТАЦІЯ

Курган В. О. Удосконалення ефективності організації виробництва в галузі рослинництва.

- В дипломній магістерській роботі автором розглянуто теоретичні, методичні та прикладні аспекти удосконалення ефективності організації виробництва в галузі рослинництва в сільськогосподарському підприємстві. Проаналізована динаміка основних показників виробничо-господарської діяльності підприємства. Визначені критерії, за якими можливо удосконалити виробничий механізм управління в галузі рослинництва. Визначені перспективні напрямки розвитку передумов інтенсифікації та створення інноваційних напрямів підвищення ефективності виробництва у галузі рослинництва.

Ключові слова: ефективність, ефективність галузі рослинництва, виробничо-господарська діяльність, інтенсифікація.

SUMMARY

Kurgan VO Improvement of efficiency of organization of production in the field of crop production.

In the master's thesis the author considers theoretical, methodical and applied aspects of improving the efficiency of organization of production in the field of crop production in an agricultural enterprise. The criteria by which it is possible to improve the production management mechanism in the field of crop production are determined. The perspective directions of development of preconditions of intensification and creation of innovative directions of increase of efficiency of production in the field of plant growing are defined.

Keywords: efficiency, efficiency of crop production, production and economic activity, intensification.

Комп'ютерний набір і верстка
В. О. Курган

Підп. до друку _____. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк
офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9. Тираж 10 прим.
Замовлення № ____

Надруковано в КП «Міська друкарня»
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ДК № 3613 від 29.10.2009р.